

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 55g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 20 pct. 7) din Legea
nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar
(*concedierea colaboratorului sistemului penitenciar*)

CHIȘINĂU

8 iulie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 4 mai 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 iulie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 20 pct. 7) din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, ridicată de avocatul Ion Nichita în dosarul nr.2-261/16, pendinte la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 4 mai 2016 de către judecătorul Victor Boico din cadrul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele cauzei

3. La 27 februarie 2015, printr-un ordin al ministrului justiției, Andrei Tanas a fost concediat în temeiul articolului 24 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar.

4. La 24 martie 2015, Andrei Tanas a depus la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției privind restabilirea în funcție, încasarea salariului pe perioada absenței și repararea prejudiciului material și moral.

5. În cadrul ședinței de judecată din 13 octombrie 2015, avocatul său, Ion Nichita, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 20 pct. 7) din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 și transmiterea sesizării Curții Constituționale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

6. Prin încheierea din 19 noiembrie 2015, instanța a dispus trimiterea sesizării la Curtea Supremă de Justiție. La 22 februarie 2016, Curtea Supremă de Justiție a restituit dosarul, în contextul pronunțării hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016. Ca urmare, la 4 mai 2016, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 20 pct. 7) din

Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 a fost depusă la Curtea Constituțională de către Judecătoria Buiucani.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar (republicată în M.O.,2008, nr. 183-185, art. 654) sunt următoarele:

Articolul 20 (18/4)

Concedierea colaboratorilor sistemului penitenciar

„Colaboratorul sistemului penitenciar poate demisiona sau poate fi concediat la inițiativa conducerii:

[...]

7) pentru încălcarea disciplinei – în cazul neîndeplinirii obligațiilor de serviciu, comise în mod repetat în decursul unui an după aplicarea sancțiunii disciplinare pentru o încălcare similară; comiterii sistematice a unor asemenea fapte; comiterii unei singure fapte grave care a prejudiciat considerabil interesele publice, drepturile și interesele legitime ale cetățenilor ori ale persoanelor juridice; prezentării la serviciu în stare de ebrietate sau consumului de băuturi alcoolice, de substanțe stupefiante ori toxice în timpul serviciului sau al absenței de la serviciu fără motive întemeiate mai mult de patru ore;

[...]”

Articolul 24 (20/2)

Răspunderea disciplinară a colaboratorilor sistemului penitenciar

„(1) Colaboratorilor sistemului penitenciar le pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

[...]

g) concedierea din sistemul penitenciar.

(2) Pentru aceeași abatere disciplinară nu poate fi aplicată decât o singură sancțiune disciplinară.

(3) Sancțiunea disciplinară – concedierea din sistemul penitenciar, în cazurile prevăzute la art.20 pct.6) și 7) din prezenta lege, poate fi aplicată pentru comiterea unei singure abateri disciplinare grave.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

9. În motivarea excepției autorul susține că articolul 20 pct. 7) din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996, potrivit căruia colaboratorul sistemului penitenciar poate fi concediat la inițiativa conducerii pentru încălcarea disciplinei, contravine articolelor 20, 21, 23, 26, 46, 54 și 114 din Constituție.

10. Astfel, autorul excepției susține că prevederea legală criticată încalcă dreptul de acces liber la justiție și dreptul la apărare, garantate de articolele 20 și 26 din Constituție, și nu respectă principiul prezumției nevinovăției consacrat de articolul 21 din Constituție. La fel, se invocă faptul că norma contestată admite o ingerință în activitatea instanțelor de judecată.

11. De asemenea, autorul consideră că sintagmele „fapte grave” și „prejudiciu considerabil” din articolul 20 pct. 7) sunt generale și nu asigură accesibilitatea și previzibilitatea normei, fiind contrară articolului 23 din Constituție, iar drept consecință permit aplicarea lor discreționară la concedierea colaboratorului sistemului penitenciar.

12. Adicional, autorul excepției a invocat că norma contestată, care constituie drept temei de eliberare din funcție, aduce atingere dreptului de proprietate. Or, în ultimă instanță, persoana este lipsită de posibilitatea de a desfășura o anumită activitate și de a beneficia de salariu.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Ion Nichita în dosarul nr.2-261/16, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. În speță, Curtea reține că autorul excepției invocă faptul că articolul 20 pct. 7) din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul

penitenciar, și anume sintagmele „fapte grave” și „prejudiciu considerabil”, încalcă prevederile articolelor 20, 21, 23, 26, 46, 54 și 114 din Constituție.

17. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele/actele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

18. În acest sens, Curtea subliniază că, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

19. Astfel, Curtea nu poate reține critica textului legii în raport cu dispozițiile articolului 20 din Constituție privind accesul liber la justiție și articolul 26 din Constituție, care garantează dreptul la apărare, întrucât textul legal ce face obiectul excepției nu împiedică colaboratorul sistemului penitenciar să conteste actul în baza căruia a fost concediat și nici nu interzice ca, ulterior, în cadrul instanței de judecată, să fie asistat de un apărător.

20. Curtea subliniază că, prin generalitatea formulării sale, art. 20 din Constituție permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau libertăți și a oricărui interes legitim. Astfel, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

21. În acest sens, Curtea reține că, potrivit cadrului legal existent, actul de aplicare a unei sancțiuni disciplinare nu este exclus de la controlul judecătoresc. La sesizarea părții interesate, instanța de judecată urmează să se pronunțe asupra legalității sancțiunii aplicate.

22. În același timp, Curtea menționează că norma articolului 21 din Constituție, care garantează prezumția nevinovăției, nu are incidență în prezenta cauză.

23. Cu referire la generalitatea formulării normei contestate, care stabilește concedierea din sistemul penitenciar pentru încălcarea disciplinei, Curtea subliniază că aceasta urmează a fi aplicată în ansamblu cu toate prevederile legale care reglementează activitatea în sistemul penitenciar și obligațiile colaboratorilor în exercitarea atribuțiilor de serviciu. În același timp, pct. 26 din Statutul disciplinar al colaboratorilor sistemului penitenciar al Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 308 din 19 martie 1998, stabilește că *„sancțiunile disciplinare trebuie să fie conforme cu vinovăția celui ce a săvârșit încălcarea și cu gravitatea încălcării săvârșite. La aplicarea pedepsei, se vor lua în considerare: caracterul, împrejurările și consecințele încălcării săvârșite, conduita anterioară a colaboratorului, timpul aflării lui în serviciu. Sancțiunea disciplinară trebuie să fie justă, nepărtinitoare și se va aplica numai după cercetarea (constatarea) faptelor și obținerea explicațiilor de la vinovat.”*

24. În ceea ce privește încălcarea dreptului de proprietate, Curtea reține că o persoană poate pretinde *la drepturile sale salariale* doar pentru perioada efectivă în care a desfășurat o anumită activitate. Încetarea raporturilor de muncă are drept consecință stingerea drepturilor la plățile salariale.

25. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, articolul 1 al Protocolului nr.1 la Convenție nu garantează dreptul la dobândirea proprietății (a se vedea *Kopecky v. Slovacia*, hotărâre din 28 septembrie 2004, nr. 44912/98, § 35). Reclamantul poate pretinde încălcarea art. 1 al Protocolului nr. 1 doar în măsura în care decizia contestată se referă la „proprietatea” sa în sensul acestei dispoziții. „Proprietatea” poate fi o „proprietate existentă”, sau active, inclusiv creanțe, cu privire la care solicitantul pretinde că el sau ea are cel puțin o „*speranță legitimă*” de a obține satisfacerea efectivă a dreptului său de proprietate. *Per a contrario*, speranța recunoașterii unui drept de proprietate, care nu a fost posibil de exercitat în mod efectiv, nu poate fi considerată drept „proprietate” în sensul art.1 al Protocolului nr.1 (a se vedea *Kopecky*, citată mai sus, § 35).

26. Analizând în ansamblu excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta vizează aspecte ce țin de interpretarea și aplicarea legii.

27. În lumina celor expuse, Curtea menționează că sesizarea este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 26 alin. (1) și 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (1) și (3), 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 20 pct. 7 din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, ridicată de avocatul Ion Nichita în dosarul civil nr.2-261/16, pendinte la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE